

MANIPULACIJE LJUDIMA / MEDIJI: ORUŽJE MASOVNOG UVJERAVANJA / POLITIKA - EU / VELIKI RESET

Prijedlog ustavne zaštite gotovog novca u Republici Hrvatskoj – Vrijeme je za ozbiljnu javnu raspravu

20. srpnja 2026.

Nije dovoljno reći da gotovina ostaje. Potrebna je ustavna i zakonska zaštita gotovog novca.

“Radni nacrt prijedloga za ustavnu i zakonsku zaštitu gotovog novca u Republici Hrvatskoj. Poziv pravnicima, ekonomistima, informatičarima i svim građanima da svojim prijedlozima doprinesu izradi što kvalitetnijeg teksta.”

Uvodna riječ

Posljednjih mjeseci sve se češće govori o zaštiti gotovog novca. Pozdravljam svaku inicijativu koja ide u tom smjeru. Međutim, iskustva drugih država pokazuju da nije dovoljno samo u Ustav upisati pravo na korištenje gotovine.

Ako ustavna odredba ostavi ključna pitanja otvorenima, tada njezin stvarni sadržaj može ovisiti o običnim zakonima koje svaka buduća parlamentarna većina može mijenjati.

Zato smatram da građani Republike Hrvatske zaslužuju više od deklarativne zaštite. Zaslužuju jasna, precizna i dugoročna pravna jamstva koja će štititi slobodu izbora načina plaćanja bez obzira na političke promjene ili tehnološki razvoj.

U nastavku objavljujem prijedlog ustavne odredbe i provedbenog zakona koji može poslužiti kao polazište za javnu raspravu. Nije riječ o konačnom tekstu, nego o prijedlogu koji je otvoren za argumentirane prijedloge, dopune i poboljšanja.

Ako već štitimo gotovinu, učinimo to tako da zaštita bude stvarna, a ne samo simbolična.

PRIJEDLOG USTAVNOG ZAKONA O ZAŠTITI GOTOVOG NOVCA

Prijedlog izmjene Ustava Republike Hrvatske

Članak X.

(Pravo na gotov novac)

1. Gotov novac zakonsko je sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj.

2. Svaka fizička i pravna osoba ima pravo posjedovati, primati i koristiti gotov novac bez diskriminacije i bez neopravdanih ograničenja.
3. Nitko ne može biti prisiljen koristiti isključivo digitalni ili drugi bezgotovinski oblik plaćanja kao uvjet za ostvarivanje svojih prava ili ispunjavanje svojih obveza.
4. Republika Hrvatska jamči trajno postojanje gotovog novca te njegovu dostupnost na cijelom državnom području.
5. Državna tijela, tijela lokalne i područne samouprave, javne ustanove te pravne osobe koje obavljaju djelatnost od javnog interesa dužne su omogućiti plaćanje gotovim novcem.
6. Bit prava na korištenje gotovog novca ne može se ograničiti niti ukinuti zakonom, uredbom, odlukom ili drugim propisom.
7. Ograničenja korištenja gotovog novca dopuštena su isključivo kada su nužna radi sprječavanja ili procesuiranja kaznenih djela, te moraju biti razmjerna, pojedinačno obrazložena i podložna sudskom nadzoru.
8. Nijedna digitalna valuta, uključujući digitalnu valutu središnje banke ili drugo elektroničko sredstvo plaćanja, ne može zamijeniti ili ukinuti pravo građana na korištenje gotovog novca.
9. Svaka izmjena ili ukidanje odredbi ovoga članka stupa na snagu tek nakon što bude potvrđena većinom glasova birača na državnom referendumu.
10. Radi zaštite integriteta javne vlasti, zakon može propisati posebna pravila o načinu primanja i izvršavanja novčanih isplata za osobe koje obnašaju javne dužnosti, uključujući dužnosnike, suce, državne odvjetnike, policijske službenike, inspektore i druge nositelje javnih ovlasti, ako su takve mjere nužne i razmjerne radi sprječavanja korupcije, pranja novca i zlouporabe javne dužnosti. Takve mjere ne smiju ograničiti ustavno pravo ostalih građana na korištenje gotovog novca.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI GOTOVOG NOVCA

Članak 1.

Svrha ovoga Zakona jest trajna zaštita gotovog novca kao sredstva plaćanja, zaštita slobode izbora načina plaćanja, financijske privatnosti i gospodarske slobode građana.

Članak 2.

Gotov novac mora biti prihvaćen kao sredstvo plaćanja u svim pravnim poslovima na području Republike Hrvatske, osim u slučajevima izričito propisanim ovim Zakonom.

Članak 3.

Svi trgovci, banke, javne ustanove, tijela državne vlasti i druge pravne osobe koje pružaju robu ili usluge građanima obvezni su prihvaćati gotov novac.

Članak 4.

Nijedna osoba ne smije biti stavljena u nepovoljniji položaj zato što koristi gotov novac.

Članak 5.

Država je dužna osigurati dostupnost gotovine putem bankomata, poslovnica i drugih odgovarajućih oblika gotovinskog poslovanja na cijelom području Republike Hrvatske.

Članak 6.

Nijedna javna usluga, zdravstvena usluga, obrazovna ustanova, prometna usluga ili drugo pravo građana ne smije biti uvjetovano isključivim korištenjem digitalnog sredstva plaćanja.

Članak 7.

Digitalna valuta, uključujući digitalni euro ili drugi oblik digitalnog novca, ne može biti programirana na način kojim se ograničava zakonito raspolaganje sredstvima građana niti može biti korištena za diskriminaciju korisnika na temelju načina plaćanja.

Članak 8.

Država i druga javnopravna tijela ne smiju uvoditi porezne, administrativne ili druge mjere kojima bi se građane izravno ili neizravno prisiljavalo na odustajanje od korištenja gotovog novca.

Članak 9.

Svatko ima pravo na zaštitu privatnosti svojih zakonitih financijskih transakcija u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, zakonima Republike Hrvatske i primjenjivim pravom Europske unije.

Članak 10.

Svaka izmjena ovoga Zakona kojom se smanjuje opseg prava zajamčenih ovim Zakonom može stupiti na snagu tek nakon potvrde na državnom referendumu.

Članak 11.

1. Nositelji javnih dužnosti, suci, državni odvjetnici, policijski službenici, porezni i carinski službenici, inspektori, izvršna tijela jedinica lokalne i područne samouprave te druge osobe koje obavljaju javnu vlast dužni su sve primitke povezane s obnašanjem svoje dužnosti ostvarivati isključivo putem bezgotovinskog platnog prometa.
2. Zakonom se može propisati da se određene vrste plaćanja ili primitaka iznad propisanog iznosa za osobe iz stavka 1. ovoga članka ne smiju izvršavati gotovim novcem kada je to nužno radi sprječavanja korupcije, sukoba interesa ili drugih kaznenih djela protiv službene dužnosti.
3. Ograničenja iz ovoga članka odnose se isključivo na postupanje povezano s obnašanjem javne dužnosti te ne ograničavaju pravo tih osoba na korištenje gotovog novca u njihovim privatnim, zakonitim svakodnevnim transakcijama.

“Što je veća javna ovlast pojedinca, to je veća njegova obveza financijske transparentnosti.”

ZAVRŠNA RIJEČ

Gotovina nije samo način plaćanja.

Ona predstavlja slobodu izbora, otpornost društva u kriznim situacijama, financijsku uključenost svih građana i određenu razinu privatnosti u svakodnevnom životu.

Tehnologija će se razvijati i oblici plaćanja će se mijenjati. To nije sporno. Međutim, upravo zato što se društvo ubrzano digitalizira, potrebno je jasno definirati prava koja želimo sačuvati i za buduće generacije.

Povijest pokazuje da se prava najlakše gube kada nisu dovoljno jasno zaštićena.

Ako želimo da gotovina ostane stvarni izbor građana, tada njezina zaštita mora biti precizna, provediva i otporna na buduće političke promjene.

Ovaj prijedlog nije poziv protiv tehnologije niti protiv digitalnih oblika plaćanja. On je poziv za slobodu izbora.

Jer sloboda nije u tome da svi koriste isto sredstvo plaćanja.

Sloboda je u tome da građanin može sam odlučiti kako će raspolagati svojim zakonito stečenim novcem.

Nadam se da će ovaj prijedlog biti poticaj za ozbiljnu stručnu i javnu raspravu, jer pitanje gotovine nije samo financijsko pitanje. Ono je pitanje ustavnih prava, pravne sigurnosti i odnosa između građanina i države.

“Ustav ne postoji da bi štitio prava kada se svi slažu. Ustav postoji da bi štitio prava i onda kada se političke okolnosti promijene.”

OPĆA DEKLARACIJA O LJUDSKIM PRAVIMA – Članak 19.

Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja; to pravo uključuje slobodu zadržavanja mišljenja bez uplitanja i slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja putem bilo kojeg medija i bez obzira na granice.

TAGGED CBDC DIGITALNA VALUTA GOTOVINA SLOBODA USTAV ZAKON ZAŠTITA PRIVATNOSTI

 EDIT

RELATED POSTS